

TEATER I TUNABERG 2018

Tunabergs Hembygdsförenings teatergrupp LÖSKEFOLKET ger

Med franska kort i skjortärmen

Året är 1925 och lilla Näfvekvärns bruk ska få representera svenskt industrihantverk på Världsutställningen i Paris. Överklassen förlustar sig. Men har alla fransmän painriche? Varför har butlern svårt att hålla sig på mattan? Och vems är egentligen mustaschen?

Vid Hembygdsgården i Koppartorp

Lördag 30/6 och söndag 1/7 kl. 14.00

Lördag 7/7 och söndag 8/7 kl. 14.00

Program

Pris 10 kr

Verklighetens historiska bakgrund till pjäsen

- **Näfveqvarns bruk och Parisutställningen 1925** Stadshuset, formgiven till Stockholms stadshus 1923 av skulptör Henrik Krogh och tillverkad av Näfveqvarns bruk, tilldelades en guldmedalj i samband med världsutställningen i Paris 1925. Näfveqvarns framgångar hörde samman med ett stort internationellt intresse för svensk formgivning. Svensk form fick en nästan världsledande position väl i nivå med Frankrike, USA och Österrike under utställningen i Paris och medaljer och hedersomdömen delades ut. Svenska företag och formgivare fick inte mindre än 36 Grand Prix, 100 guldmedaljer och en mängd hedersomdömen. Även i internationella medier uppmärksammades den svenska paviljongen. Utställningen kritiserades av sin samtid för en brist på socialt engagemang och för att framhäva onödig lyx.
- På 1790-talet sålde släkten de Besche Näfveqvarns bruk till **Gustav Ulrik Silversparre**. År 1805 övertogs det av **J. F. Sederholm**
- **Haute Couture** är en exklusiv och avancerad skrädderikonst och de plagg som visas på catwalken. Varje enskilt plagg specialbeställs och sys upp till kunden. Det är vanligt att dessa plagg sys för hand och de mest exklusiva och bästa materialen används. Endast ett fåtal personer anser sig ha råd att beställa dessa exklusiva plagg. Under första världskriget dominerades couturen framförallt av Coco Chanel. På 1930-talet grundades många couture-hus, i synnerhet Christian Diors med hans särpräglade stilelement.
- **Prada** är ett italienskt modehus inom haute couture och accessoarer samt glasögon, grundat 1913 i Milano av Mario Prada
- **Elli Björkstén och Gymnastikföreningen för fruntimmer**. Vid förra sekelskiftet kom mer konstnärlighet och mer naturlighet in i gymnastiken. Man satte musik och rytm till rörelserna och ansåg att rytmisk gymnastik var en metod både för psykisk och fysisk fostran, avsikten var att öva elevernas inre lyssnande. Finländskan Elli Björkstén väckte stort uppseende i spetsen för sin trupp ur Gymnastikföreningen för fruntimmer vid olympiska spelen i Stockholm 1912. Elli strävade efter förflyttning, lätthet i rörelserna, mer koordination och mindre styrka. Rytmen skulle styra musklerna, inte tvärtom. Målet var att utveckla den andliga vitaliteten.
- **Dadaism** var en konstnärligt individuell protest mot det samhälle som frambringat första världskriget. Eftersom man ansåg att konsten rättfärdigade detta förljugna samhälle var det en självklarhet att man måste attackera den rådande konstuppfattningen. Ursprunget till ordet "dada" är okänt, en del tror att det kommer från ord för barnjoller, andra från ett franskt barnligt uttryck för häst. Den konst dadaisterna skapade var främst, vad de själva kallade **antikunst**

- **Butler** kommer från det gamla franska ordet "bouteiller" (munskänk) och i århundraden har butlerns roll varit att servera vin.
- **Moulin Rouge** (franska för "Röda Kvarn") var ett berömt nöjesetablissemang i Paris.
- **Greta Knutson** studerade vid Kungliga konsthögskolan i Stockholm och flyttade i början av 1920-talet till Paris. Hon gjorde surrealistisk konst, men skrev även poesi och översatte dikter från franska till svenska.

År 1925

- Svenska kvinnor får, med vissa undantag, samma rätt som män till statliga tjänster. 1921 fick kvinnorna rösträtt.
- Gifta kvinnor får rätt att behålla sitt svenska medborgarskap även vid giftermål med utländska medborgare.
- Sveriges kvinnliga idrottsförbund (SKI) grundas

Pjäsens handling

Handlingen utspelar sig under en dag 1925. Platsen är ett rum i det Sederholmska residenset.

Akt I

En som inte kan hålla sig på mattan ger vid handen en resa till världsmetropolen Paris. Allt måste förberedas, inklusive rivaliserande döttrar som ska giftas bort. En gör en tavla och en annan ska hängas ut. Och överklassens vidlyftiga leverne måste stoppas.

Paus

Ca. ½ timme. Kaffe och andra förfriskningar serveras på hembygdsgården. Klockan klämtar tre gånger då det är dags att samlas igen för den spännande fortsättningen.

Akt II

Hälsan ska stärkas med knipövningar. Mustaschen ska vandra från den ena till den andra. Välartade barn och oartig personal. Kläder försvinner och dyker upp igen och punchen är varm. Så hur upplösningen blir – det visar sig.

Med franska kort

Ett humoristiskt bygdespel i två akter om dans,

Författare: Margareta Nattfalk

Person

*Fru Selma
Sederholm*

Brukspatrons
lilla nyponros

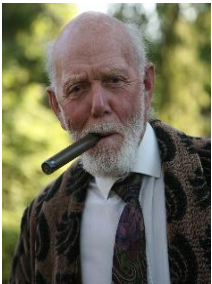
Kajsa Stålbrand

Butlern Fridolf

Har svårt att hålla sig
på mattan

Roger Karlsson

*Johan-Fredrik
Sederholm*

Pömsig brukspatron

John-Erik Söderberg

Kokerskan Beata

Butter mat-rona

Agneta Källström-
Landin

Ingeborg Sederholm

Dotter som gillar
krimskrams

Maarit Pekkala

*Barnbarn Elisabeth
Sederholm*

Nora Källström-
Landin

*Rut "Tuttan"
Sederholm*

Dotter, gillar att hänga

Marie Bergström-
Lövgren

*Barnbarn Margaretha
Sederholm / Dotter
Höök / Konferencier*

Amanda Pettersson

GFFFF: Statister o Kör:

Anna-Maria Karlsson,
Maggan Ekholm-Klingzell,
Ellen o Malena Wellander,
Solveig Hansen, Emma Drie,
Johan Wadström

*Saknas på bild: Linnea
Sjölander*

i skjortärmen

dekadens, mustascher och painriche på det glada 20-talet.

Sångtexter: M. Nattfalk, K. Stålbrand,, M. Bergström

galleri

Curt Chanson

Charmör med Ess

Stefan Landmark

Danslärarinnan
Frk. Flora Florén

En äkta sådan

Lena Rådefeldt

Regissör

Margareta "Maggi"
Nattfalk

Zackarias Höök

Metodistpastor av
orden / Gigolo

Pentti Pekkala

Riitva Höök

Zackarias eländiga fru

Ingrid Nilsson

Frk. Elli Björkstén

ordf GFFFF/ Dragspel

Margareta

Klingzell-Ekholm

Sufflös

Linda-My Nattfalk

Flöjt: Sophia Bergh

Trumpet: Maggi Nattfalk;

Euphonium: Percy Nattfalk;

Trombon: Peter Grundström;

Klarinett o Barytonsaxofon:

Roland Sahl; Piano o Saxofon

Caroline Arogén;

samt Dragspel: Maggan

Klingzell-Ekholm;

Musik: Båda akterna

innehåller diverse, för denna
pjäs specialarrangerade och
textskrivna, låtar.

Ljud: J-zon Ljud, Nyköping

Maliso PePeRo Swing Band:

Paris, Paris (Fru Sederholm & döttrar)

Sprid nyheterna
Vi kommer med tåg
För vi vill bara åka till
Paris Paris

På Champs Elyssée
Vi gör stor succé
Med nya skor och klänningar
Paris Paris

Ja vi vill vakna i en underbar stad,
Paris!
Där har dom allt vad vi vill, och lite till

Från vårt Nävekvarn
Båd' vuxna och barn
Ska åka tåg tillsammans till
Paris Paris

Om vi ska hinna dit
Så krävs det mycket flit
Ja, vi ska åka till Paris

Mellanspel

Paris Paris

Ja, vi vill vakna i en underbar stad,
Paris
Där har dom allt vad vi vill, och lite till
Åh vad vi vill, ja, ja, vi vill

Ta tåget direkt
Ja, hela vår släkt
Ska ta en tur tillsammans till
Paris Paris

Vi måste ordna allt
Och ändå ta det kallt
För vi ska åka till Paris,
Paaaaarriiiiiisssss!

Tuttan och Ingeborg (T & I & kör)

1 Tuttan och Ingeborg, systrar och
kvinns.
Alltid så o-osams, så länge vi minns.
Om kläder och ka-arlar, drycker och
krams.
Vi har nog a-aldrig, gett varann en
chans.
Vi gnabbas och munhuggs, retas och
står i.
Beter oss som barnrumpor, he-elt utan
pli-i.

Men denna gången plötsligt börja' vi att
slåss:

"Du får aldrig mera låna, klänningar
eller bloss!"

"Jag vill inte heller ha dom, paltorna
mej inte klär,"

"röka kan jag ändå fixa, smart och
duktig som jag är!"

"Jag är ändå mycket yngre och jag
gillar inte dej,
jag vill inte resa med dej, när du är så
le mot mej!"

2 Tuttan och Ingeborg, systrar ju är.
Även om olika, innerst så kär.
Delar ju hemlisar, fnissar ihop,
driver sin kära mor till vansinnets port.

Så när så Tuttan Ingeborgs tårar ser,
kan inte storasyter klara sej mer:
"Syster, jag ångrar mig, låt oss glömma
all förtret.

Låt oss vara vänner, i all evighet!"

"Kom nu, hjälp mig nu att packa, inför
resan till Paris.

Där så kan vi leva loppan, roa oss på
alla vis."

"Har säkert nå't uti garderoben, du kan
låna utav mig."

"Kära syster, så förlåt mig! För jag ä-
älskar ju dig!"

Farfar dansar gammal vals (Kör)

/refr/

Se farfar dansar gammal vals,
se så'n stil han har.

Han dansar samma gamla vals
som i sin ungdoms da'r

Han svävar som om han blott va
tjuogoett

smidigt och lätt, nästan kokett
och av beundran en susning det far
genast från par till par.

Se farfar dansar gammal vals,
se så'n stil han har.

Han dansar samma gamla vals
som i sin ungdoms da'r

.

Jazzgossen (Kör)

Jo, där kommer det en gosse,
med en byxa som en rakkniv vass,
mockaskorna har han på sej,
och hans hobby är att dansa jazz.
Han är slank och smärt som vidjan,
han ler i mjugg,
han har skärp om lilla midjan,
i pannan lugg.
Han som andra söta killar,
målar tusch på sina ögon blå,
på mustaschen ständigt pillar,
lägger rätt varenda litet strå.
Han på höga klackar trippar,
som jazzexpert,
och i små synkoper vippar,
hans lilla stjärt, lilla stjärt, lilla stjärt.

Michelangelo (Tuttan)

Har försökt och fånga bilden jag vill ha
av dej
Fast hur jag än försöker så vill det inte
lyckats mej
Bilden den saknar ju skärpa och stil
Och gör inte rättvisa åt din profil
En tanke når mej långt ifrån
Jag slår mej ner vid min telefon

/refr/

Michelangelo, kan du svara på
Hur du gjorde dom alla tavlor som blev
historia sen
Michelangelo, men så svara då
Kan du komma hit och ta med stafflit
Och måla av min vän, oh, oh, oh

Om man skulle visa hela världen hur
du ler
Så skulle Mona-Lisa be om att få
plockas ner woh oh oh
Du skulle ta hennes plats som legend
Med din snygga musche blir du lika
känd
Så mästaren nånstans ifrån
Var snäll och svara i telefon

/refr/

Metodisterna protesterar (Fam Höök)

/refr/

Metodisterna protesterar
Vi värnar vår ungdoms dygd
Låt sedlighet få råda
här i vår egen bygd.

Bättre och bättre dag för dag

(Metodisterna)

/refr/

Bättre och bättre dag för dag,
Bättre och bättre dag för dag.
Bara glädje hjärtat rymmer,
Strunt i sorgerna och alla bekymmer!
Om än ställningen är svag, så sjung med
välbehag:
Ah-ah-ah-ah-ah-ah!
Det går bättre och bättre dag för dag

Huvud, axlar, knä och tår (GFFFF)

Huvud, axlar, knän och tår;
knän och tår.
Huvud, axlar, knän och tår;
knän och tår.
Ögon, öron, kinden klappen får.
Huvud, axlar, knän och tår;
knän och tår.

Moster Ingeborg (Barnbarnen)

Vi har en tjusig moster
Som heter Ingeborg
Vi härmar hennes gester
När hon går på stadens torg

1. Och så vajar fjädern
Och fjädern vajar så
Och så vajar fjädern
Och fjädern vajar så
2. Hatten
3. Muffen
4. Moster

Hälsosamt i fjällen (Tuttan & Kör)

Upp till ett sporthotell, bland våra höga fjäll, vi ställde färderna för att roa oss en påsk.

Ty vi i pressen såg, där är moralen låg, och man besväras ej av hämningar och pjosk.

Vi utan skidor va', men de' va' lika bra, Ty sådant där är blott i vägen tycker vi. Ett pensionat vi fann, där alla gäster brann, av längtan att få börja flirta med varann.

Det är så hälsosamt och stärkande i fjällen, och över vidderna man tydligt hörde smällen,

När någon sportklädd matrona fick i backen en "skjuss", så hon fick purpurroda märken på sin stuss. För den som hörsammat den sportiga apellen, är det så hälsosamt och stärkande i fjällen.

Det står en doft av svett och slit, och alla har en god aptit, och länsar smörgåsbordet på varenda bit.

Från huvudstaden kom, där upp ett sällskap som bestod av stjärnor från fru Filmias parnass.

Och när som divorna, fick syn på drivorna, så skrek dom till:

"Åh, herregud, så mycket glass!"
Champagnekorkar small, varenda gäst var knall, när fram få förmiddan vi raglade till lunch.

I fullt delirium, vi gick från rum till rum och alla möblerna fernissades med punsch.

Det är så hälsosamt och stärkande i fjällen fast man får blåmärken på åtskilliga ställen.

Vi börja' dagen med en cocktail gjord på vermouth och gin, det är av sådana som solbrännan blir fin.

Vi konstatera' när vi satt omkring putellen, att det är så hälsosamt och stärkande i fjällen.

Och ska vi någonsin förflytta oss till Åreskutans topp, så måste kyparen ta baren med sig opp.

Varför är där ingen is i punschen?

(Brukspatron & Kör)

Herr Sederholm i fåtöljen satt och snarkade liksom så, efter att ha på Bruket slitit för hustru och döttrar två. Vaknade upp och gäspa stort och fann hela huset tomt, njöt av sin ensamhet, frigjord från allt förtret.

Sträckte sig över magen, tog sitt punschglas uti sin hand. Ämnade skåla med sig själv för Kung och för Fosterland. Fann hela kylar'n torr och tom och punschen så gott som varm. Fällde monokeln i sin harm och vråla:

Varför är det ingen is till punschen?
Varför är det ingen is till punschen?
Varför är det ingen is till punschen?

Detta hände sig på den goda tiden,
den gamla goda tiden
då landet var en enda lycklig –
Skål Moder Svea! –
idyll.

Flirtige Curt (Curt)

Jag heter Curt och jag är charmör på
heltid.

Varje kvinna är intressant för mig.

Jag är charmör

En sån som går och flirtar.

Och när jag flirtar

Säger ingen nej till mig!

Dem säger ja!

Jag flirtar väldigt bra.

Jag har så fina trick

Här finns något I min blick.

När jag lyfter upp mot skyn,

Mitt vänstra ögonbryn.

Mitt öga flirtar till,

Sen gör jag vad jag vill!

Ja, jag kan flirta jag!

Och jag flirtar bra! Flirt flirt

Mulli mulli mu...

Ni känner säkert alla till,

Tony Curtis

Med krulligt hår och vita tänder, lik
som jag!

Jag kallas allmänt nämligen för Tony
Flörtis!

En snobb som jobbar med kvinnornas
behag.

Dom säger ja!

Jag flirtar väldigt bra!

Först en supé för två,

Champagne och kabeljo.

Och så lite kaviar.

Det tror jag nog vi tar!

Jag ser bak tända ljus,

En genomskinlig blus.

Mitt öga flirtar till,

Flirt, flirt, flirt

Lajlalada la la la la...

Och i min dans

med skinkorna hoptryckta.

Som en trofé

går jag från famn till famn.

Ja, när jag dansar

så blir alla som förryckta.

Och i salongerna

så viskar dom mitt namn

CURT, CURT, CURT!

För jag säger ja!

Jag flirtar väldigt bra!

Dom säger: Jag är kär.

Jag svarar: Samma här.

Ni är så skön, min man.

Jag knäpper upp där fram!

Ni har så härlig smak.

Jag knäpper upp där bak!

Jag tror jag älskar er.

Då åker kjolen ner!

Jag är en törstig karl.

Då åker skorna av.

Sen går min högra hand,

Till hennes BH-band!

Bandet har resår,

Dra ut så långt det går.

Så det blir en katapult,

När det dragits ut för fullt.

Jag skrattar HAHA!

Och sedan släpper jag!

Hörde ett hiskeligt tjut.

Genom fönstret far hon ut!

Jag ropar flyg och far!

Jag står med BH:n kvar.

Så har jag fått det som jag vill.

JAG HAR FÅTT EN BH TILL!

Paris a la Charleston (ALLA)

Pa-ri-s, Pa-ri-s

Vi åker till Pa-ri-s.

Dan-sar Charle-ston

på vårt Nävekvarns eget vis.

Pa-ri-s, Pa-ri-s

Vi åker till Pa-ri-s.

Vi dansar nu,

Båd´ man och fru,

på detta sätt

sätt foten rätt.

Pa-ri-s, Vi åker till Pa-ri-s

och hämtar hem guldpris

till vårt Nävekvarn!

Teatergruppen LÖSKEFOLKET

När Tunabergs Hembygdsförening var nybildad 1950, uppförde man här vid Hembygdsgården i Koppartorp ett bygdespel, som hette just "Gamla Gården". Detta, liksom andra liknande humoristiska, korta teaterstycken, såldes av speciella förlag, för att kunna uppföras av lokala förmågor ute i bygderna.

Inför hembygdsföreningens 50-årsjubileum 1999 bestämde sig styrelsen för att återuppföra detta stycke. När tillräckligt många anmält sitt intresse, så att rollerna kunde besättas, började instuderingen i form av en kurs i Kursverksamhetens regi. Flera lyckade föreställningar genomfördes under sommaren, varefter ensemblen skingrades och trodde att den gjort sitt.

Emellertid hörde en del av den vänliga publiken av sig och ville att vi skulle fortsätta, vilket styrelsen tog fasta på. Eftersom Tunaberg har en väldokumenterad historia, full av dramatiska händelser åtog sig en styrelsemedlem, Dan Mattsson, att skriva ihop en pjäs utifrån detta rika historiska stoff - och så var vi igång igen.

Namnet "**Löskefolket**" har hämtats ur en episod i den första egenproducerade pjäsen, "*När prästens piga fick asyl vid Näfveberg*".

Pjäser som Löskefolket framfört

Gamla gården, Förf. Per Johannes, spelades 1999, 2000.

Pjäsen var ett traditionellt bygdespel. Det åldrande bondeparet mister två söner. Den ene omkommer vid en olycka vid kolmilan och den andre emigrerar till Amerika. Tiden går, gården förfaller, allt är förtvivlan. Men sonen grips av hemlängtan och återvänder hem och allt blir Happy End.

När prästens piga fick asyl vid Näfveberg, Förf. Dan Mattsson, spelades 2002, 2003, 2004.

Pjäsen bygger på en verklig händelse under 1300-talet. Pigan på prästgården i Tuna rymmer från sin tjänst, ett allvarligt brott på den tiden. Hon tar tjänst vid gruvorna i Näfveberg och blir då skyddad av Magnus Erikssons "gruvfridslag", men prästen låter grymma hejdukar försöka hämta henne tillbaka. Massor av förvecklingar uppstår, men även här slutar det hela lyckligt.

Soupe de Näfteqvarn, Förf. Fredrik Andersson & Dan Mattsson, spelades 2005, 2006.

Även denna pjäs bygger på en historisk händelse och handlar om förvecklingar i 1600-talets Tunaberg, som leder till att en man och en kvinna döms till döden och halshuggs för "dubbelt hor". Ingen Happy End.

Kanoner och Arsenik, Förf. Fredrik Andersson, spelades 2010
Här har åter det historiska temat tagits upp, men författaren har valt att bortse från de stora politiska händelserna och istället skildrat vilka vedermödor, som kunde tänkas drabba det enkla folket under de svåra åren.

Uno 100 år, Förf. Löskefolket, spelades 2011

Vid ett flertal tillfällen har ensemblen bjudit på egna korta humoristiska stycken. En del har, som denna, sammanställts till en pjäs. En gammal man berättar om händelser ur sitt liv. Dessa spelades upp som sketcher, ackompanjerade med sång & musik.

När bruket brann, Förf. Fredrik Andersson, spelades 2013, 2014
Pjäsen speglar historiska händelser under 1700-talets början, som nederlaget vid Poltava, missväxt, sprittillverkning, elände och kung Karl XII:s död. Ryssar som brände ner stuga och bruk och hur den rådiga Christina de Besche tar över och styr bruket efter svärfaderns och den försupna makens bortgång.

Växlande vindar, Förf. F. Andersson & Löskefolket, spelades 2016
Pjäsen utspelar sig under en söndag, strax innan sommarlovet ska ta sin början, år 1885 och skildrar hur socialdemokratin och fackföreningar kom in på Näfteqvarns bruk. Darwins teorier med apor liksom väckelserörelsens inträde i Sverige och kvinnosynen är på tapeten. Kärlek infinner sig över klassgränserna och fri kärlek framför utsedd partner vinner.

När skönheten kom till byn, Förf. M. Natfalk, spelades 2017
Handlingen utspelar sig under några dagar 1963 och skildrar ABBs övertagande av Näfteqvarns bruk, tillspetsat med ABBs robotillverkning. Men även kärnfamiljen, invandringen av finska industriarbetare, satelliter och ufos, synen på det som är annorlunda, Systembolagets tillkomst och charterresandet. En explosiv pjäs. Allt ackompanjerat av tidstypisk sång och musik.

Tunabergs Hembygdsförening

Tunabergs Hembygdsförening bildades den 23 april 1949 och består idag av mer än 700 medlemmar. Föreningen förfogar över och underhåller två hembygdsgårdar: Tunabergs Hembygdsgård i Koppartorp och Svalbergsgården i Näveksvarn. Hembygdsgården i Koppartorp ingår i en gruvby från 1750-talet, bestående av ett 20-tal byggnader. Flera av byggnaderna har inretts som muséer, bl.a. ett välutrustat gruvmuseum.

På somrarna kan besökare erbjudas guidade visningar av muséerna och besök i en gruvort liksom en promenad i den stora ravin som skapats av gruvbrytningen. Likaså drivs sommartid ett kafé vid Tunabergs Hembygdsgård. Även Svalbergsgården i Näveksvarn har ett museum, i ett gammalt bränneri. Här visas spisar och andra gjutjärnsprodukter som tillverkats vid Näveksvarns Bruk. Även Svalbergsgården har ett sommaröppet kafé.

Hembygdsföreningen arrangerar därutöver en hel del aktiviteter, som midsommarfirande, kulturvandringar, hembygdsdagar, möten med olika intressanta teman o.s.v.

Samtliga aktiviteter meddelas genom annonsering i SN och genom affischering.

Föreningen ger också ut årsskriften Tunabergsbygden.

Välkommen som medlem i
Tunabergs Hembygdsförening!

Stöd gärna vår verksamhet genom ett medlemskap i Tunabergs Hembygdsförening genom anmälan till medlemsansvarig Jan-Erik Fried via mail jan.erik@skyltgravyr.com eller telefon 070 - 632 54 71

För aktuell information se även vår hemsida:
www.hembygd.se/tunaberg/

För visning av gruva och museum ring Marcus Sjöström 070-571 24 38
eller maila bipennifer@bredband.net

Arrangörer: Tunabergs Hembygdsförening och Studieförbundet Vuxenskolan